

no, konzultirajući postojeću literaturu, čitatelja prvo uvodi u najraniju prošlost grada Subotice, njezinih danas sastavnih dijelova i mjesta – Verušić-Klisa, Šebešić, Kaponja (Itod) i Tavankut, koja se nalaze izvan grada (str. 7-28). Okrećući se ka jugozapadu autor nam u nastavku otkriva ranu povijest Sombora (str. 29-30) i nekoliko mjesta u Podunavlju: Bodrogvar (str. 31-32), Zonda (Sonte?) (str. 33-38) i Bač (str. 39-42).

U drugom se dijelu Szabó bavi „opuštenijom“ i, za običnog čitatelja vjerojatno, interesantnijom i razumljivijom tematikom – poviješću svakodnevnog života. Pred čitateljem se otvaraju slike kuća uz lokalne ceste, „vašara“, vinskih magistrala, svakakve „čeljadi“, duhovnika, ostale gospode i sluga, slike „mirijade“ jezika i kulturnih nanosa. Iz svog mnoštva, izdvojio bih šarmantnu usporedbu srednjovjekovne Ugarske kraljevine s Amerikom, u kojem je apostrofirano mnoštvo etničke različitosti – ono je bilo i ostalo obilježje naših prostora, čak i u doba, izravno nakon vremena kojim se *Crtice* zanimaju, kada je ovim prostorima suvereno vladao otomanski padišah.

Treba također napomenuti da ova popularno napisana knjiga donosi i popis literature (str. 61) te autorov *Pogovor* (str. 62). Osim toga, ona je bogato ilustrirana brojnim zemljovidima, zatim skicama te fotografijama povijesnih građevina i artefakata.

Na koncu, iznijet ćemo i nekoliko kritičkih primjedbi. Prvo, žao nam je što je, iz posve razumljivih razloga, sukladno svojoj uređivačkoj politici, nakladnik reducirao teritorij kojim se knjiga bavi samo onim mjestima u kojima Hrvati tradicionalno u većem broju

žive, pa smo ostali uskraćeni za crtice iz povijesti naselja u bačkom Potisju i ju-goistočnom Podunavlju, jer se i njima autor zasigurno bavio. Drugo, žao nam je što, vjerojatno, neće biti sredstava za prilagođavanje i, eventualno, proširenje teksta dodatnim sadržajima i didaktičkim aparatom, za uzrast učenika osnovne škole i srednje škole, kojima bi *Crtice* mogle biti solidan izvor znanja o zavičajnoj povijesti. Treći žal je što je knjiga „ugurana“ u opseg stranica brošure, pritom u činovničkom A 4 formatu, te je neprikladna za ostavljanje na policu s knjigama nakon posve zasluženog pažljivog čitanja.

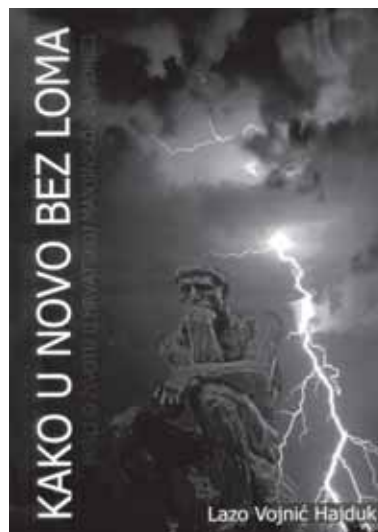
Kalman Kuntić

Lazo Vojnić Hajduk, *Kako u novo bez loma? – 1. Misli o životu u hrvatskoj manjinskoj zajednici; 2. Strukturalna, funkcionalna i organizacijska rješenja nekih logičkih cjelina iz života naše zajednice i kod nekih drugih organizacijskih oblika iz okruženja*, Hrvatski demokratski forum „Preporuke iz Lemeša“, Subotica, 2010., 240 str.

Nije rijedak slučaj da se publicistička djela u Hrvata u Vojvodini pišu i objavljuju bez jasne idejne koncepcije, iza koje se krije elementarna društvena nepismenost, s nelogičnom strukturom, iza čega stoji autor koji ne zna točno što i kome hoće svojim uratkom doznačiti, s mnoštvom sadržajnih nesuvislosti, što je posljedica, gdjekada čak i niske, formalne naobrazbe, stanovitoga činjeničnog kaosa, čiji je korijen u slaboj ovladanošću kako metodologijom obrade teme tako i metodikom izlaganja dobivenih spoznaja, te krhkim teorijskim spozna-

jama o problematici o kojoj se piše i bez gotovo ikakvih komparativnih uvida. Stječe se dojam naprosto da kod jednog broja ljudi postoje velike želje i nekakva potreba za pisanjem, no nju ne prati i zahtjevna, gdje gdje čak i minimalna, kompetencija. Ovaj se zaključak, naime, jednostavno nameće čitajući prvu samostalnu autorsku knjigu bombastičnoga naslova Laze Vojnića Hajduka, koju je inače objavio u 68. godini života, u kojoj su objavljeni tekstovi, prema priznanju autora, nastali u razdoblju od 1994. do 2010., koji tematiziraju pojedine aspekte društvenoga života Hrvata u Vojvodini.

Nakon *Proslava* (str. 11-12), slijedi prva, obimom veća, cjelina *Misli o životu u hrvatskoj manjinskoj zajednici* (str. 13-131), podijeljena u četiri „poglavlja“ (*I. Promišljanja* – str. 15-39, zatim *II. Perspektive* – str. 41-81, *III. Svjedočanstva* – str. 83-116 te *IV. Vrednovanja* – str. 117-131), a sadržavaju pravi tekstualni galimatijas: od loših polupoetskih uradaka (npr. str. 37-39), preko izvadaka iz prikaza knjiga (str. 122-124) i osvrt na efemerne događaje (npr. str. 107-109), pa do iznošenja stajališta po pitanju Kosova (npr. str. 75-78) i prikaza rada Izvršnog odbora HNV-a u 2005. godini (npr. str. 58-64). Drugi, obimom manji, dio knjige čini, kako je navedeno, *Appendix : Strukturalna, funkcionalna i organizacijska rješenja nekih logičkih cjelina iz života naše zajednice i kod nekih drugih organizacijskih oblika iz okruženja* (str. 133-239), u kojoj su objavljeni, bez čini se ikakvih kriterija, sljedeći autorovi prilozi: *Unutarnja organizacija stranke Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini* (str. 135-149), zatim *Temeljne konceptijske postavke pri uvođenju inte-*

gralnog informacijskog sustava u općinsku upravu Općine Subotica (ulomak) (str. 151-161), *Preobrazba KUD-a „Bunjevačko kolo“ u Hrvatski kulturni centar* (str. 163-196), *Program rada Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća* (str. 197-219), *Politička situacija u Republici Srbiji za vrijeme DOS-a na vlasti* (str. 221-227) i *Priprava za izbore za vijećnike HNV-a* (str. 231-239).

Još ćemo napomenuti da knjigu prati i popis literature – navedeno je tek 11 naslova, od kojih se ni jedno korišteno djelo ne bavi izravno Hrvatima u Vojvodini u naznačenom razdoblju. Također, valja ukazati i na činjenicu da Vojnić Hajdukova knjiga ima i dvojicu „recenzenata“ – riječ je o subotičkim književnicima (Lazaru Merkoviću i Milovanu Mikoviću), koji naravno imaju pravo pisati svakakve recenzije, ali nisu meritorni za recenziranje djela koje ima za intenciju tematizirati Hrvate u Vojvodini kao manjinsku zajednicu užlijebljenu u šire društvene kontekste. Recenzenti također nisu iskoristili svoju ulogu i dužnost upozoriti autora na

nekoherentnost knjige kao i na druge propuste.

Tomislav Žigmanov

Ivan Andrašić, *Izgradnja kuća nabijača u Sonti u XX. stoljeću*, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Subotica, 2010., 85 str.

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, u opisu svoje djelatnosti, u nizu svojih poslanja na području širokog spektra kulture i kulturnih zbivanja, ima zadatak, među ostalim, raditi i na prezervaciji ili očuvanju kulturne baštine Hrvata u Vojvodini. Jedan od važnijih zadataka u tome segmentu misije Zavoda jest zasigurno i rad na području etnografije, te je u svojoj nakladničkoj djelatnosti objavio prvu knjigu u ediciji *Prinosi za etnografska istraživanja* pod naslovom *Izgradnja kuća nabijača u Sonti u XX. stoljeću* autora Ivana Andrašića. Stručnu pomoć kao recenzentica pružila je etnologinja Sanja Lončar čiji se prinos vidi u stručnoj redakaturi Andrašićeva rukopisa kao i vodstvu pri izboru kako vrijedne etnografske građe, tako i u detaljima, poput opremanja s pratećim fotografijama.

Verba volant, scriba manent stara je latinska izreka, kojom i danas potvrđujemo kako riječ odlazi u zrak, zaboravi se, a samo ono zapisano u knjizi ostaje, i postaje trajna vrijednost. U tom smislu, autor je ovom knjigom, uz pomoć kazivača, čiji popis donosi na kraju knjige (str. 82-83), uspio sačuvati jedan dio neprocjenjivog kulturnog nasljeđa Hrvata u Vojvodini. Naime, Andrašić je gotovo u potpunosti uspio rekonstruirati kulturu izgradnje kuća nabijača u Sonti tijekom XX. stoljeća. Knjiga, odnosno istraživanje, iako naizgled vrlo uskog područja, ipak obuhvaća vrlo širok dijapazon etnoloških tema te donosi hvalevrijedne podatke. Preciznije rečeno, područje kojim se Andrašić bavi je složeno – u užem smislu to je kultura gradnje kuća nabijača, a u širem pogledu autor, osim radova na kući, pojam kuće shvaća i šire, te se izgradnja kuće završava u objektima koji se nalaze pokraj kuće, primjerice skladišta, bunari itd. Ovom knjigom Zavod je učinio i veliki pomak u memoriranju kulturne tradicije ovdašnjih Šokaca, koji su, kada je riječ o publikacijama, do sada bila podzastupljeni, za razliku od tema koje su vezane uz bunjevačke i srijemske Hrvate.

Glavno poglavlje knjige, naslovljeno *Izgradnja kuća nabijača* (str. 9-67), ima sljedeće veće cjeline koje, u vremenskom smislu, prate tijek izgradnje ovih kuća: *Povijesno-socijalne činjenice i okolnosti* (str. 11-12), *Nabijanje zidova* (str. 13-16), *Drvodjeljski i kovački poslovi u gradnji kuće nabijače* (str. 17-22), *Postavljanje trščanoga krova* (str. 23-25), *Zidarski poslovi na kući nabijači* (str. 26-28), *Krećanje kuće nabijače* (str. 29-30), *Tišljerski poslovi na uređenju kuće nabijače* (str. 31-38), *Molovanje u drugoj*